

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 15ης Ιουνίου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 97/67/ΕΚ — Άρθρο 9 — Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών — Ταχυδρομικές υπηρεσίες — Έννοιες της καθολικής υπηρεσίας και των βασικών απαιτήσεων — Γενικές και ειδικές άδειες — Άδεια παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών σε εκτέλεση συμβάσεων που έχουν αποτελέσει αντικείμενο μεμονωμένης διαπραγμάτευσης — Επιβαλλόμενοι όροι»

Στην υπόθεση C-368/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Korkein hallinto-oikeus (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Φινλανδία) με απόφαση της 10ης Ιουλίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Ιουλίου 2015, στο πλαίσιο της διαδικασίας που κίνησε η

Ilves Jakelu Oy

παρισταμένου του:

Liikenne- ja viestintäministeriö,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, A. Arabadjiev (εισηγητή) και C. G. Fernlund, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Ilves Jakelu Oy, εκπροσωπούμενη από τους H. Piekkala και I. Aalto-Setälä, asianajajat,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον S. Fiorentino, avvocato dello Stato,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,
- η Νορβηγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την I. Thue και τον C. Rydning,

* Γλώσσες διαδικασίας: η φινλανδική.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την P. Costa de Oliveira και τον P. Aalto,

κατόπιν της απόφασης που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 97/67/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών (ΕΕ 1998, L 15, σ. 14), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2008/6/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Φεβρουαρίου 2008 (ΕΕ 2008, L 52, σ. 3) (στο εξής: οδηγία 97/67).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής ασκήθειας από την Ilves Jakelu Oy κατά της από 30 Ιανουαρίου 2017 απόφασης του valtioneuvosto (Υπουργικό Συμβούλιο, Φινλανδία) να εξαρτήσει τη χορήγηση συγκεκριμένης άδειας παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών από ορισμένες απαιτήσεις.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 15 της οδηγίας 97/67 έχει ως εξής:
«[Εκτιμώντας ότι] [...] οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας σχετικά με την παροχή καθολικής υπηρεσίας δεν θίγουν το δικαίωμα των φορέων της καθολικής υπηρεσίας να διαπραγματεύονται μεμονωμένως συμβάσεις με τους πελάτες».
- 4 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας έχει ως εξής:
«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:
[...]
13) φορέας παροχής καθολικής υπηρεσίας: ο δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας παροχής ταχυδρομικής υπηρεσίας που παρέχει καθολική ταχυδρομική υπηρεσία ή μέρος αυτής εντός κράτους μέλους, και του οποίου η ταυτότητα έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 4·
14) άδεια: κάθε πράξη η οποία καθορίζει δικαιώματα και υποχρεώσεις που προσιδιάζουν στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών και επιτρέπει σε επιχειρήσεις να παρέχουν ταχυδρομικές υπηρεσίες και, κατά περίπτωση, να εγκαθιστούν και/ή να εκμεταλλεύονται τα δίκτυά τους για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, με τη μορφή είτε γενικής είτε ειδικής άδειας, όπως αυτές ορίζονται κατωτέρω:
— “γενική άδεια”: κάθε άδεια, ανεξάρτητα από το αν διέπεται από ρυθμίσεις “άδειας κατά κατηγορία” ή από γενική νομοθετική ρύθμιση και ανεξάρτητα από το αν οι ρυθμίσεις αυτές απαιτούν εγγραφή σε μητρώο ή δήλωση, η οποία δεν επιβάλλει στον ενδιαφερόμενο φορέα παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών την υποχρέωση να διαθέτει ρητή απόφαση της εθνικής κανονιστικής αρχής προκειμένου να ασκήσει τα εκ της άδειας δικαιώματα,

— “ειδική άδεια”: κάθε χορηγούμενη από εθνική κανονιστική αρχή άδεια με την οποία παρέχονται ειδικά δικαιώματα σε φορέα παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών, ή η οποία εξαρτά την άσκηση των δραστηριοτήτων του εν λόγω φορέα από ειδικές υποχρεώσεις που συμπληρώνουν τη γενική άδεια, ανάλογα με την περίπτωση, χωρίς ο φορέας να δικαιούται να ασκεί τα συναφή δικαιώματα πριν να διαθέτει την απόφαση της εθνικής κανονιστικής αρχής.

[...]

19) “βασικές απαιτήσεις”: γενικοί λόγοι μη οικονομικής φύσης, οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν κράτος μέλος στην επιβολή όρων σχετικών με την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών· οι λόγοι αυτοί είναι η εμπιστευτικότητα της αλληλογραφίας, η ασφάλεια του δικτύου σε ό,τι αφορά τη μεταφορά επικινδύνων αγαθών, η τήρηση των όρων και προϋποθέσεων των καθεστώτων απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης, όπως ορίζονται από το νόμο, τους κανονισμούς ή διοικητικές διατάξεις και/ή από συλλογικές συμβάσεις που έχουν τύχει διαπραγμάτευσης από τους εθνικούς κοινωνικούς εταίρους, σύμφωνα με το κοινοτικό και εθνικό δίκαιο, και, σε αιτιολογημένες περιπτώσεις, η προστασία των δεδομένων, η προστασία του περιβάλλοντος και η χωροταξία. Η προστασία των δεδομένων μπορεί να περιλαμβάνει την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την εμπιστευτικότητα των διαβιβαζόμενων ή αποθηκευόμενων πληροφοριών και την προστασία της ιδιωτικής ζωής·

[...]».

5 Το κεφάλαιο 2 της οδηγίας 97/67 αφορά την καθολική υπηρεσία. Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι χρήστες να απολαύουν του δικαιώματος καθολικής υπηρεσίας, που αντιστοιχεί στην προσφορά ταχυδρομικών υπηρεσιών συγκεκριμένης ποιότητας μονίμως σε όλα τα σημεία της επικράτειας, σε τιμές προσιτές για όλους τους χρήστες.

[...]

4. Κάθε κράτος μέλος θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα, ώστε η καθολική υπηρεσία να περιλαμβάνει τουλάχιστον την παροχή των ακόλουθων υπηρεσιών:

— τη συλλογή, τη μεταφορά, τη διαλογή και τη διανομή των ταχυδρομικών αντικειμένων βάρους έως 2 kg,

— τη συλλογή, τη μεταφορά, τη διαλογή και τη διανομή των ταχυδρομικών δεμάτων βάρους έως 10 kg,

— τις υπηρεσίες των συστημένων και των αποστολών με δηλωμένη αξία.»

6 Το άρθρο 9 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Για τις υπηρεσίες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας, τα κράτη μέλη μπορούν να καθιερώσουν γενικές άδειες εφόσον απαιτείται για να εξασφαλισθεί η συμμόρφωση με τις [βασικές] απαιτήσεις.

2. Για τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας, τα κράτη μέλη μπορούν να καθιερώσουν διαδικασίες χορήγησης αδειών, περιλαμβανομένων των ειδικών αδειών, εφόσον απαιτείται για να εξασφαλισθεί η συμμόρφωση με τις [βασικές] απαιτήσεις και να διαφυλαχθεί η καθολική υπηρεσία.

Η χορήγηση αδειών μπορεί:

- να υπόκειται σε υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας,
- να επιβάλλει, σε περίπτωση αιτιολογημένης ανάγκης, απαιτήσεις σχετικά με την ποιότητα, τη διαθεσιμότητα και τις επιδόσεις των σχετικών υπηρεσιών,
- κατά περίπτωση, να υπόκειται σε υποχρέωση καταβολής οικονομικής συνεισφοράς στους μηχανισμούς επιμερισμού του κόστους του άρθρου 7, εφόσον η παροχή της καθολικής υπηρεσίας συνεπάγεται καθαρό κόστος και αποτελεί άδικη οικονομική επιβάρυνση για τον φορέα ή τους φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας, που έχουν ορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 4,
- κατά περίπτωση, να υπόκειται σε υποχρέωση καταβολής οικονομικής συνεισφοράς στις λειτουργικές δαπάνες των εθνικών ρυθμιστικών αρχών του άρθρου 22,
- κατά περίπτωση, να θέτει ως όρο ή να επιβάλλει την υποχρέωση τήρησης των συνθηκών εργασίας που προβλέπει η εθνική νομοθεσία.

Οι υποχρεώσεις και απαιτήσεις κατά την πρώτη περίπτωση και κατά το άρθρο 3 μπορούν να επιβάλλονται μόνο σε καθορισμένους φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας.

Εξαιρουμένων των επιχειρήσεων που έχουν καθορισθεί ως φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας σύμφωνα με το άρθρο 4, οι άδειες δεν μπορούν:

- να είναι περιορισμένες σε αριθμό,
- για τα ίδια στοιχεία της καθολικής υπηρεσίας ή τμήματα της εθνικής επικράτειας, να επιβάλλουν σε φορέα παροχής υπηρεσιών υποχρεώσεις παροχής καθολικής υπηρεσίας και, ταυτόχρονα, οικονομικές συνεισφορές σε μηχανισμό επιμερισμού του κόστους,
- να επιβάλλουν όρους που είναι ήδη εφαρμοστέοι στις επιχειρήσεις δυνάμει άλλων εθνικών νόμων που δεν αφορούν συγκεκριμένους τομείς,
- να επιβάλλουν τεχνικούς ή λειτουργικούς όρους εκτός από όσους απαιτούνται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της παρούσας οδηγίας.

3. Οι διαδικασίες, οι υποχρεώσεις και οι απαιτήσεις κατά τις παραγράφους 1 και 2 πρέπει να είναι διαφανείς, προσιτές, αμερόληπτες, αναλογικές, ακριβείς και σαφείς, να δημοσιεύονται εκ των προτέρων και να είναι βασισμένες σε αντικειμενικά κριτήρια. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να ανακοινώνονται στον αιτούντα οι λόγοι για τους οποίους δεν χορηγήθηκε ή αφαιρέθηκε, εν όλω ή εν μέρει, η άδεια και καθιερώνουν διαδικασία προσφυγής.»

7 Η αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας 2008/6 έχει ως ακολούθως:

«Θα πρέπει να επιτραπεί στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν γενικές και ατομικές άδειες όποτε αυτό είναι δικαιολογημένο και αναλογικό προς τον επιδιωκόμενο στόχο [...]».

Το φινλανδικό δίκαιο

8 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του *postilaki* (415/2011), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος 415/2011), σκοπός του νόμου αυτού είναι η εξασφάλιση της προσβασιμότητας στις ταχυδρομικές υπηρεσίες, και ιδιαίτερος στην καθολική υπηρεσία, υπό τους ίδιους όρους σε ολόκληρη τη χώρα.

- 9 Κατά το άρθρο 3 του νόμου 415/2011, κάθε ταχυδρομική δραστηριότητα η οποία περιλαμβάνει αντικείμενα αλληλογραφίας υπόκειται σε άδεια. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, του νόμου αυτού, για την άδεια παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών υποβάλλεται αίτηση στο valtioneuvosto. Η διαδικασία χορήγησης της εν λόγω άδειας δεν συνεπάγεται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης.
- 10 Κατά το άρθρο 6 του νόμου 415/2011, η άδεια χορηγείται εφόσον:
- «1) ο αιτών είναι εταιρία ή ένωση που διαθέτει επαρκείς οικονομικούς πόρους για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της καθολικής υπηρεσίας,
  - 2) δεν υπάρχει κανένας δικαιολογητικός λόγος δυνάμενος να θέσει υπό αμφισβήτηση την ικανότητα του αιτούντος να συμμορφωθεί με τις διατάξεις και τις επιταγές που έχουν εφαρμογή επί της καθολικής υπηρεσίας,
  - 3) ο αιτών έχει την ικανότητα να εξασφαλίσει εκμετάλλευση η οποία είναι τακτική και σύμφωνη με την άδεια,
  - 4) το έδαφος που καλύπτει η άδεια πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7,
  - 5) η κυβέρνηση δεν έχει ιδιαίτερους λόγους να υποσιάζεται ότι η χορήγηση της άδειας ενδέχεται να θέσει σε πρόδηλο κίνδυνο την εθνική ασφάλεια.»
- 11 Το άρθρο 9 του νόμου 415/2011 ρυθμίζει το περιεχόμενο της άδειας. Κατά το εν λόγω άρθρο 9, παράγραφος 2, σημείο 5, το valtioneuvosto οφείλει να συμπεριλαμβάνει στην άδεια υποχρεώσεις οι οποίες συμπληρώνουν τις διατάξεις του εν λόγω νόμου ή τις κανονιστικές ρυθμίσεις που εκδόθηκαν βάσει του νόμου αυτού και αφορούν οποιαδήποτε άλλη απαίτηση, ανάλογη με τις απαριθμούμενες στο ως άνω άρθρο 9, παράγραφος 2, σημεία 1 έως 4, και απαραίτητη για την εξασφάλιση της ποιότητας, της διαθεσιμότητας και της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 12 Με απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2014, το valtioneuvosto χορήγησε στην Ilves Jakelu άδεια με την οποία της επέτρεψε να ασκήσει ταχυδρομική δραστηριότητα σχετική με τα αντικείμενα αλληλογραφίας κατά την έννοια του άρθρου 3 του νόμου 415/2011. Ο πρώτος όρος της άδειας αυτής απαριθμεί τους δήμους της φινλανδικής επικράτειας τους οποίους καλύπτει η άδεια αυτή. Κατά τον δεύτερο όρο της εν λόγω άδειας, ο οποίος ρυθμίζει τον όγκο της δραστηριότητας, η Ilves Jakelu έχει το δικαίωμα να ασκεί απεριόριστη ταχυδρομική δραστηριότητα απευθυνόμενη σε συμβεβλημένους πελάτες εντός της περιοχής για την οποία ισχύει η άδειά της.
- 13 Οι όροι 4 έως 8 αποβλέπουν στην εξασφάλιση της ποιότητας, της διαθεσιμότητας και της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών. Κατά τον όρο 4 της ίδιας άδειας, πριν από την έναρξη της παροχής υπηρεσιών διανομής αντικειμένων αλληλογραφίας, η Ilves Jakelu οφείλει να καταρτίσει τους όρους διανομής. Κατά τον όρο 5 της άδειας που χορηγήθηκε με την απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2014, η Ilves Jakelu οφείλει να μεριμνά για την οργάνωση των υπηρεσιών της κατά τρόπον ώστε τα μη παραδοθέντα αντικείμενα αλληλογραφίας να διανέμονται τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, εξαιρουμένων των αργιών. Κατά τον όρο 6 της ίδιας άδειας, η Ilves Jakelu οφείλει να καθιερώσει υπηρεσία διακοπής των διανομών και αλλαγής διευθύνσεων. Κατά τον όρο 7 της άδειας, η Ilves Jakelu πρέπει να επισημειώνει τις αποστολές της κατά τρόπον ώστε αυτές να μπορούν να διακρίνονται και να διαχωρίζονται από παρόμοιες αποστολές άλλων κατόχων αδειών. Κατά τον όρο 8 της ίδιας άδειας, η Ilves Jakelu οφείλει να εγκαταστήσει σε κάθε κοινότητα της περιοχής για την οποία της χορηγήθηκε η άδεια τουλάχιστον ένα σημείο συλλογής για την παραλαβή των αντικειμένων αλληλογραφίας περί των οποίων κάνει λόγο το άρθρο 47 του νόμου 415/2011 καθώς και για την επιστροφή των αποστολών που διανεμήθηκαν σε άλλον παραλήπτη ή σε εσφαλμένη διεύθυνση.

- 14 Κατά την Ilves Jakelu, το άρθρο 9 του νόμου 415/2011 αντιβαίνει στην οδηγία 97/67 καθόσον δεν προβλέπει διαδικασία χορήγησης γενικής άδειας και επιτρέπει την εξάρτηση της χορήγησης άδειας για υπηρεσίες μη εμπίπτουσες στην καθολική υπηρεσία από όρους διαφορετικούς από τους ανταποκρινόμενους στις βασικές απαιτήσεις.
- 15 Η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά το ζήτημα αν το valtioneuvosto μπορούσε να εξαρτήσει τη χορήγηση της άδειας της Ilves Jakelu από την τήρηση των όρων 4 έως 8 της άδειας αυτής. Κατά τη Φινλανδική Κυβέρνηση, οι όροι αυτοί είναι αναγκαίοι προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιότητα, η διαθεσιμότητα και η αποτελεσματικότητα των ταχυδρομικών υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της άδειας.
- 16 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Korkein hallinto-oikeus (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Φινλανδία) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 9 [της οδηγίας 97/67], πρέπει η διανομή ταχυδρομικών αντικειμένων συμβεβλημένων πελατών να θεωρείται υπηρεσία που δεν εμπίπτει στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας κατά την έννοια της παραγράφου 1 της εν λόγω διατάξεως ή υπηρεσία που εμπίπτει στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας κατά την έννοια της παραγράφου 2 [της εν λόγω διατάξεως,] όταν η ταχυδρομική επιχείρηση συμφωνεί τους όρους της διανομής με τους πελάτες της[, χρεώνοντας τέλος ειδικά συμφωνημένο με αυτούς];
- 2) Αν η κατά τα ανωτέρω διανομή ταχυδρομικών αντικειμένων συμβεβλημένων πελατών συνιστά υπηρεσία που δεν εμπίπτει στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας, πρέπει τότε το άρθρο 9, παράγραφος 1, και το άρθρο 2, σημείο 14, [της οδηγίας 97/67] να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι η παροχή τέτοιου είδους ταχυδρομικών υπηρεσιών υπό συνθήκες όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης μπορεί να εξαρτάται από ειδική άδεια όπως η προβλεπόμενη από τον νόμο περί ταχυδρομείων;
- 3) Αν η κατά τα ανωτέρω διανομή ταχυδρομικών αντικειμένων συμβεβλημένων πελατών συνιστά υπηρεσία που δεν εμπίπτει στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας, πρέπει τότε το άρθρο 9, παράγραφος 1, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι άδεια η οποία αφορά τις υπηρεσίες αυτές μπορεί να εξαρτάται μόνον από όρους σχετικούς με την εξασφάλιση της συμμορφώσεως με τις βασικές απαιτήσεις κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 19, [της οδηγίας 97/67] και ότι άδειες οι οποίες αφορούν τις υπηρεσίες αυτές δεν μπορούν να εξαρτώνται από όρους σχετικούς με την ποιότητα, τη διαθεσιμότητα και την αποτελεσματικότητα των οικείων υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 2, της οδηγίας;
- 4) Αν οι άδειες οι οποίες αφορούν τη [...] διανομή ταχυδρομικών αντικειμένων συμβεβλημένων πελατών μπορούν να εξαρτώνται μόνον από όρους σχετικούς με την εξασφάλιση της συμμορφώσεως με τις βασικές απαιτήσεις, μπορούν τότε όροι όπως οι επίμαχοι στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίοι είναι σχετικοί με τους όρους διανομής της ταχυδρομικής υπηρεσίας, με τη συχνότητα της διανομής των αποστολών, με την υπηρεσία αλλαγής διευθύνσεων και διακοπής των διανομών, με την επισήμανση των αποστολών και με τα σημεία συλλογής, να θεωρηθούν ότι ανταποκρίνονται στις βασικές απαιτήσεις κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 19, [της οδηγίας 97/67] και ότι είναι απαραίτητοι για την εξασφάλιση της συμμορφώσεως με τις βασικές απαιτήσεις κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, [της οδηγίας αυτής];»

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Επί του πρώτου και του δευτέρου ερωτήματος

- 17 Με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημα, τα οποία πρέπει να συνεξεταστούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67 έχει την έννοια ότι μια υπηρεσία αποστολής ταχυδρομικών αντικειμένων όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη δεν εμπίπτει στην καθολική υπηρεσία όταν η ταχυδρομική επιχείρηση η οποία παρέχει την εν λόγω υπηρεσία συνομολογεί συγκεκριμένους τρόπους διανομής με τους πελάτες της, στους οποίους χρεώνει ποσό που αποτέλεσε αντικείμενο συμφωνίας. Εφόσον κριθεί αναγκαίο, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η παροχή τέτοιων ταχυδρομικών υπηρεσιών υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη μπορεί να εξαρτηθεί από τη χορήγηση ατομικής άδειας.
- 18 Προκειμένου να διευκρινιστεί, πρώτον, αν η παροχή υπηρεσίας διανομής ταχυδρομικών αντικειμένων πελατών με τους οποίους έχει συναφθεί σύμβαση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εμπίπτει σε αυτή τη διάταξη ή, αντιθέτως, στο άρθρο 9, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, πρέπει προηγουμένως να προσδιοριστεί αν η υπηρεσία αυτή εμπίπτει στην έννοια της «καθολικής υπηρεσίας» του άρθρου 3 της ίδιας οδηγίας. Επομένως, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξετάσει αν οι δραστηριότητες που ασκεί η Ilves Jakelu και οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο της αίτησής της για τη χορήγηση άδειας ανταποκρίνονται στα σχετικά κριτήρια που θέτει η οδηγία 97/67.
- 19 Όπως προκύπτει, αφενός, από το άρθρο 2, σημείο 13, της οδηγίας αυτής, ο φορέας παροχής της καθολικής υπηρεσίας είναι ο δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας που παρέχει καθολική ταχυδρομική υπηρεσία ή μέρος αυτής εντός ενός κράτους μέλους και του οποίου η ταυτότητα έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή.
- 20 Αφετέρου, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67, η καθολική υπηρεσία αντιστοιχεί στην προσφορά ταχυδρομικών υπηρεσιών συγκεκριμένης ποιότητας παρεχομένων μονίμως σε όλα τα σημεία της επικράτειας, σε τιμές προσιτές για όλους τους χρήστες.
- 21 Μεταξύ των στοιχείων που δύνανται να ληφθούν υπόψη συναφώς περιλαμβάνονται το γεγονός, που επισημαίνεται από το αιτούν δικαστήριο, ότι στην Ilves Jakelu δεν επιβλήθηκε καμία υποχρέωση παροχής καθολικής υπηρεσίας. Η διαπίστωση αυτή απορρέει και από τις γραπτές παρατηρήσεις της Φινλανδικής Κυβέρνησης κατά τις οποίες η Ilves Jakelu δεν αποτελεί τον φορέα παροχής της καθολικής υπηρεσίας, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 13, της οδηγίας 97/67, του οποίου το όνομα έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή.
- 22 Το ίδιο ισχύει και για το γεγονός ότι η Ilves Jakelu ζήτησε να της χορηγηθεί άδεια για την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών στην περιφέρεια ορισμένων δήμων. Πράγματι, όπως υπενθυμίζεται με τη σκέψη 20 της παρούσας απόφασης, η παροχή καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας πρέπει να καλύπτει όλα τα σημεία της επικράτειας.
- 23 Επιπλέον, η Φινλανδική Κυβέρνηση επισήμανε, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι η Ilves Jakelu προσφέρει τις υπηρεσίες της μόνο σε πελάτες με τους οποίους έχει συνάψει εμπορικές συμβάσεις. Συγκεκριμένα, από την αίτηση προδικαστικής απόφασης προκύπτει ότι το ποσό που οφείλεται για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες τις οποίες προσφέρει η εταιρία αυτή αποτελεί αντικείμενο χωριστής διαπραγμάτευσης και καταβάλλεται βάσει τιμολογίου.
- 24 Επί του σημείου αυτού υπενθυμίζεται ότι οι υπηρεσίες επείγοντος ταχυδρομείου διακρίνονται από την καθολική ταχυδρομική υπηρεσία λόγω της προστιθέμενης αξίας που παρέχεται στους πελάτες, και χάρη στην οποία οι τελευταίοι αποδέχονται να καταβάλουν υψηλότερο τίμημα. Οι παροχές αυτές αντιστοιχούν σε ειδικές υπηρεσίες, δυνάμενες να διαχωριστούν από την υπηρεσία γενικού

- συμφέροντος, οι οποίες καλύπτουν ειδικές ανάγκες επιχειρηματιών και απαιτούν ορισμένες συμπληρωματικές παροχές τις οποίες δεν προσφέρει η παραδοσιακή ταχυδρομική υπηρεσία (βλ., συναφώς, απόφαση της 19ης Μαΐου 1993, *Corbeau*, C-320/91, EU:C:1993:198, σκέψη 19).
- 25 Εκτός αυτού, από την αιτιολογική σκέψη 15 της οδηγίας 97/67 προκύπτει ότι η δυνατότητα μεμονωμένης διαπραγματεύσεως των συμβάσεων με τους πελάτες δεν αντιστοιχεί, *a priori*, στην έννοια της παροχής της καθολικής υπηρεσίας (απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, *TNT Post UK*, C-357/07, EU:C:2009:248, σκέψη 48).
- 26 Ως εκ τούτου, το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής έχει την έννοια ότι μια υπηρεσία αποστολής ταχυδρομικών αντικειμένων όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη πρέπει να θεωρείται ότι δεν εμπίπτει στην καθολική υπηρεσία στην περίπτωση κατά την οποία η υπηρεσία αυτή δεν αντιστοιχεί στην προσφορά ταχυδρομικών υπηρεσιών συγκεκριμένης ποιότητας παρεχομένων μονίμως σε όλα τα σημεία της επικράτειας και σε τιμές προσιτές για όλους τους χρήστες, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 27 Όσον αφορά, δεύτερον, το ζήτημα αν η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης δραστηριότητα μπορεί να εξαρτηθεί από τη χορήγηση ατομικής άδειας, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέψουν γενικές άδειες για τις επιχειρήσεις του τομέα των ταχυδρομείων όσον αφορά τις υπηρεσίες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας, ενώ η παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του ίδιου άρθρου προβλέπει δυνατότητα των κρατών μελών να καθιερώσουν διαδικασίες χορήγησης αδειών, συμπεριλαμβανομένων των ατομικών αδειών, όσον αφορά τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας [βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2016, *DHL Express (Austria)*, C-2/15, EU:C:2016:880, σκέψη 20].
- 28 Επισημαίνεται ότι, μολονότι από την αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας 2008/6 προκύπτει ότι πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν σύστημα γενικών και ατομικών αδειών οσάκις αυτό είναι δικαιολογημένο και κατάλληλο προς επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι η παράγραφος 1 του άρθρου 9 της οδηγίας 97/67, κατ' αντιδιαστολή προς την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, δεν προβλέπει τη δυνατότητα εξαρτήσεως της παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών από τη χορήγηση ατομικής άδειας.
- 29 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η παροχή των υπηρεσιών αυτών μπορεί να εξαρτηθεί μόνον από τη χορήγηση γενικής άδειας, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 14, της ίδιας οδηγίας.
- 30 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67 έχει την έννοια ότι μια υπηρεσία αποστολής ταχυδρομικών αντικειμένων όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη δεν εμπίπτει στην καθολική υπηρεσία στην περίπτωση κατά την οποία η υπηρεσία αυτή δεν αντιστοιχεί στην προσφορά ταχυδρομικών υπηρεσιών συγκεκριμένης ποιότητας παρεχομένων μονίμως σε όλα τα σημεία της επικράτειας και σε τιμές προσιτές για όλους τους χρήστες. Η παροχή υπηρεσιών αποστολής ταχυδρομικών αντικειμένων μη εμπίπτουσών στην καθολική υπηρεσία μπορεί να εξαρτηθεί μόνον από τη χορήγηση γενικής άδειας.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 31 Με το τρίτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67 έχει την έννοια ότι η παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών μη εμπίπτουσών στην καθολική υπηρεσία μπορεί να εξαρτηθεί από απαιτήσεις όπως οι καθοριζόμενες στο άρθρο 9, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας αυτής.
- 32 Το Δικαστήριο έχει, όμως, ήδη αποφανθεί επί του ζητήματος αυτού με την απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2016, *DHL Express (Austria)* (C-2/15, EU:C:2016:880), η απάντηση δε που έδωσε με την απόφαση εκείνη ισχύει και στην υπό κρίση υπόθεση.

- 33 Πράγματι, με τη σκέψη 26 της απόφασης αυτής, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το άρθρο 9, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της εν λόγω οδηγίας παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να συνδέουν τη χορήγηση αδειών με την τήρηση απαιτήσεων σχετικών με την ποιότητα, τη διαθεσιμότητα και τις επιδόσεις των σχετικών υπηρεσιών. Το Δικαστήριο εκτίμησε ότι, ελλείψει διευκρίνισης ως προς τις υπηρεσίες τις οποίες αφορά η εν λόγω υποχρέωση, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι, όπως προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της οδηγίας 2008/6, ο νομοθέτης της Ένωσης είχε πρόθεση να εξαλείψει όχι μόνον τα τελευταία εμπόδια για το πλήρες άνοιγμα της αγοράς τα οποία ίσχυαν ως προς ορισμένους φορείς παροχής καθολικών υπηρεσιών, αλλά και όλα τα άλλα εμπόδια στην παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών. Το Δικαστήριο κατέληξε ότι, ελλείψει αντίθετης ένδειξης και λαμβανομένης υπόψη της φύσης της επίμαχης υποχρέωσης, συνάγεται ότι η υποχρέωση του άρθρου 9, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 97/67 μπορεί να επιβληθεί σε όλους τους φορείς παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών.
- 34 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67 έχει την έννοια ότι η παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών μη εμπιπτουσών στην καθολική υπηρεσία μπορεί να εξαρτηθεί από απαιτήσεις όπως οι καθοριζόμενες στο άρθρο 9, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας αυτής.

Επί του τέταρτου ερωτήματος

- 35 Το τέταρτο ερώτημα πρέπει να γίνει αντιληπτό υπό την έννοια ότι υποβλήθηκε μόνον για την περίπτωση που θα κρινόταν ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67 έχει την έννοια ότι η χορήγηση άδειας για την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών μη εμπιπτουσών στην καθολική υπηρεσία μπορεί να εξαρτηθεί μόνον από υποχρεώσεις που αποβλέπουν στην εξασφάλιση της τήρησης των βασικών απαιτήσεων κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 19, της οδηγίας αυτής. Λαμβανομένης όμως υπόψη της απάντησης που δόθηκε στο τρίτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τέταρτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 36 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτόντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2008/6/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Φεβρουαρίου 2008, έχει την έννοια ότι μια υπηρεσία αποστολής ταχυδρομικών αντικειμένων όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη δεν εμπίπτει στην καθολική υπηρεσία στην περίπτωση κατά την οποία η υπηρεσία αυτή δεν αντιστοιχεί στην προσφορά ταχυδρομικών υπηρεσιών συγκεκριμένης ποιότητας παρεχομένων μονίμως σε όλα τα σημεία της επικράτειας και σε τιμές προσιτές για όλους τους χρήστες. Η παροχή υπηρεσιών αποστολής ταχυδρομικών αντικειμένων μη εμπιπτουσών στην καθολική υπηρεσία μπορεί να εξαρτηθεί μόνον από τη χορήγηση γενικής άδειας.

- 2) Το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2008/6, έχει την έννοια ότι η παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών μη εμπιπτουσών στην καθολική υπηρεσία μπορεί να εξαρτηθεί από απαιτήσεις όπως οι καθοριζόμενες στο άρθρο 9, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας αυτής, όπως τροποποιήθηκε.

(υπογραφές)